

Ks. Jerzy Misiurek, *Modlitwa. Medytacja. Kontemplacja. Mistyka. Dzieje problematyki* („Biblioteka Teologii Duchowości”, t. 2), Lublin: Polskie Stowarzyszenie Teologów Duchowości 2011, ss. 376*.

Jesienią 2011 roku — kilka miesięcy po ukazaniu się pierwszego tomu „Biblioteki Teologii Duchowości”, wydawanej przez powstałe w 2009 roku Polskie Stowarzyszenie Teologów Duchowości — ukazał się drugi tom z tej serii. Jest to książka ks. prof. dr. hab. Jerzego Misiurka pt. *Modlitwa. Medytacja. Kontemplacja. Mistyka. Dzieje problematyki*. Ciągłość serii podkreśla między innymi ta sama grafika i układ okładki, której motywem wiodącym w drugim tomie jest postać Zmarłychwstałego z kościoła bł. Jerzego Frassattiego w Lublinie. Z tym kościołem autor dzieła jest osobiście związany przez posługę duszpasterską.

Ks. Jerzy Misiurek (ur. 1936) jest emerytowanym profesorem KUL. W Instytucie Teologii Duchowości pracował w latach 1984-2006, pełniąc przy tym funkcję dyrektora (1993-2002). Jest autorem przeszło 550 publikacji naukowych, w tym 17 książek, spośród których na uwagę zasługują między innymi: *Chrystologia Braci Polskich. Okres przedsocyniański* (Lublin 1983), *Zarys historii duchowości chrześcijańskiej* (Lublin 1992, Częstochowa 2003), *Złoty okres „niemieckiej mistyki”* (Lublin 1992), *Historia i teologia polskiej duchowości katolickiej* (t. 1-3, Lublin 1994-2001) i *Wielkie mistyczki Kościoła* (Lublin 1996). Jako wybitny znawca historii duchowości w Polsce i w Europie, opracował około 300 haseł do *Encyklopedii Katolickiej*. Od chwili jej powstania był bowiem redaktorem działu poświęconego życiu wewnętrznemu. Wiele z tych haseł dotyczyło problematyki szeroko rozumianej modlitwy.

To właśnie kilka z nich w pierwotnej wersji opracowania (*Encyklopedia* dokonuje bowiem znacznych skrótów), jak również cały szereg artykułów, publikowanych w seriach „Homo meditans”, „Homo orans” oraz w różnych periodykach

* Opublikowano w: „Życie Konsekwrowane” 2012, nr 2(94), s. 118-120.

naukowych i pracach zbiorowych złożyło się na prezentowane dzieło ks. Misiurka. Jak zauważył w Słowie Wstępnym ks. Marek Chmielewski, prezes Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości, stanowi ono „kwintesencję ponad czterdziestu lat pracy naukowej Księdza Profesora, szczególnie w dziedzinie historii teologii duchowości, a także jako dojrzały owoc jego bogatego doświadczenia duchowego” (s. 10).

Treść prezentowanego dzieła układa się w cztery rozdziały, ujęte pod kątem historii duchowości zgodnie z badawczymi zainteresowaniami Profesora, co trafnie oddaje jego tytuł i podtytuł. Akcent został jednak położony na polski wkład w teologię modlitwy, medytacji, kontemplacji i mistyki, co jest szczególnie godnym podkreślenia walorem tej książki, który sprawia, że jest to cenna synteza na temat modlitwy, chyba jedyna tego rodzaju w literaturze polskiej. Choć rynek księgarski obfituje w liczne publikacje pobożnościowo-praktyczne odnośnie do modlitwy, to jednak brakuje na nim pogłębio-nych syntez euchologicznych.

Pierwszy rozdział książki, najobszerniejszy, ukazuje modlitwę najpierw w aspekcie historycznym — od starożytności, przez średniowiecze i czasy nowożytne, aż po współczesność. Po tej panoramie historycznej autor omawia rodzaje modlitwy: uwielbienia, dziękczynienia, błagalną, przebłagalną, liturgiczną, różańcową, indywidualną i wspólnotową, a ponadto modlitwę franciszkańską, karmelitańską. Rozdział zamyka komentarz do „Modlitwy Pańskiej”.

Drugi rozdział, stosunkowo niewielki, poświęcony został modlitwie medytacyjnej. Autor ujmując ją najpierw od strony historycznej. W dalszej kolejności omawia medytację w ujęciu polskiej teologii duchowości katolickiej, a dopełnia refleksją o świętych, jako żywym świadectwie skuteczności Ewangelii.

Kolejny rozdział dotyczy kontemplacji. Omawiając ją w aspekcie historycznym, ks. Misiurek wychodzi od podstaw biblijnych, a następnie prezentuje dwa główne jej rodzaje, to jest kontemplację nabytą i wlaną. Rozdział zamyka studium na temat kontemplacji Oblicza Chrystusa cierpiącego i zmarłychwstałego. Stanowi On bowiem centrum modlitwy kontemplacyjnej.

W ostatnim rozdziale autor wyjaśnia, co to jest mistyka i jak rozwijała się w historii, ze szczególnym podkreśleniem mistyki polskiej. Autor w sposób szczególny pochylił się nad doświadczeniem mistycznym Maryi, wskazując na Jej szczególne miejsce w historii duchowości.

Na końcu omawianego dzieła umieszczone zostało streszczenie w języku angielskim oraz wykaz skrótów i pierwodruków autora wykorzystanych w książce. Cenną pomocą jest zamieszczony na końcu indeks osobowy, który — choć ma pewne drobne braki i nieścisłości — jednak pozwala czytelnikowi na szybkie dotarcie do interesujących go osób lub zagadnień.

W podsumowaniu prezentacji tego godnego uwagi dzieła ks. Jerzego Misiurka nasuwa się refleksja w nawiązaniu do słów Jana Pawła II z listu apostolskiego *Novo millennio ineunte*, mówiących o powszechnej potrzebie duchowości, „która w znacznej mierze ujawnia się właśnie jako głód modlitwy...” (nr 33). W tym kontekście wydanie tej książki jest w pełni zasadne. Mimo iż ma ona charakter naukowy, to jednak nie jest adresowana wyłącznie do środowiska akademickiego. Z wielkim pożytkiem może po nią sięgnąć każdy, a szczególnie duszpasterze i osoby konsekrowane, w celu pogłębienia swego życia duchowego i doskonalenia trudnej sztuki modlitwy. Tematyka książki doskonale bowiem wpisuje się w program Roku Wiary, którego rozpoczęcie w Kościele powszechnym papież Benedykt XVI zapowiedział na październik 2012 roku. Według słynnego powiedzenia Prospera z Akwitanii: *lex orandi — lex credendi*, cytowanego także w Katechizmie Kościoła Katolickiego (nr 1124), najlepszą drogą do ożywienia i umocnienia wiary jest właśnie modlitwa. W tym względzie cenną pomocą może być prezentowana tu książka ks. prof. Jerzego Misiurka (zamówienia można składać pisząc na adres: pstd@kul.pl).

Iryna Barok